בס"ד, בית מדרש המאי"ר לארץ | גליון 311

וזאת הברכה - שמחת תורה | לחיות בתוך החיים ע"י חיבור המחשבה והדיבור עם המעשה

המאי"ר לארץ
תעדיק דבנו יזרם מיכאל אברג'ל זיע"א
הפצת תורה
חובקת עולם
*2910 • 08-37-40-200

מסילות אל הנפש

שביבי אור מתורתו האדירה והנדירה
של הצדיק רבינו **יזרם מיכאל אברג'ל** זיע"א

ערוך על פי שיעוריו של בנו ממשיך דרכו ואורו
הרה"ג רבינו **ישראל אברג'ל** שליט"א

מסילות אל הנפש

תוכן העניינים

מה הענין באזני המן? 1
כחה של ברית מילה 2
שיח חברים בסעודת ברית מילה..... 6
חטא ושמו דחיה..... 9
יצור ושמו זבוב! 10
צרה ושמה עמלק! 12
זבוב - טשטוש ההבנה 13
ידיעת החכמה והבנת צורתה 14
לוחות ראשונים ולוחות אחרונים..... 17
שבועות ושמחת תורה..... 18
חורף חורף מה רבו מעלותיך 23
סוד מילוי הפרג 25
העולה מן האמור להלכה ולמעשה 26

ע"ר 580654762 | למוסד אישור מס הכנסה לעניין תרומות לפי סעיף 46 לפקודה

- כל הזכויות שמורות -

וזאת הברכה - שמחת תורה

מה הענין באזני המן?

בחוברת 'מסילות' של השבוע שעבר (עמוד 3) נכתב המשפט הבא: וסוף הסיפור ידוע. עד היום אוכלים 'אזני המן'.

המשפט הזה המשיך להדהד בראש גם לאחר שהסתיימה (בשעה מוצלחת...) קריאת החוברת... 'למה באמת אוכלים אזני המן?'

ולאחר בירור התברר כך:

ישנם שנהגו בפורים לאכול אזני המן. ובגרמניה (ואחר כך התפשט גם בשאר המקומות) נהגו להכין אותם בצורת שלש קצוות, ולמלאות את תוכנם בפרג.

ומנהג זה כשאר מנהגי ישראל המקודשים כדוגמת אכילת חלב בשבועות,[1] או תפוח בדבש בראש השנה, וסופגניות בחנוכה, ועוד מנהגים, הם מנהג ישראל קודש ואין לשנות.[2]

מעין החכמה

1. שנה אחת בערב חג השבועות לא היה הגה"ק רבי מאיר מפרימישלאן זיע"א בקו הבריאות, וחשש איפוא, כי לא יוכל לאכול כיסנים - 'קרעפלעך' - ממולאים בגבינה, כמנהג ישראל בשבועות, דבר שהוא (רבי מאיר) הקפיד בו עד למאוד, על פי דברי אביו הקדוש, רבי ארון לייב מפרימישלאן, כי מי שאינו אוכל מאכלי חלב בשבועות, סימן הוא כי לא עמדו רגלי אבותיו על הר סיני. בגין כך, יצא שליח מיוחד מפרימישלאן לסדיגורה כדי לשאול לחוות דעתו של הצדיק מרוז'ין, כדת מה לעשות.

וכה היו הדברים אשר שם רבי מאיר בפי השליח:

'לאכול רק אחד - אין שמה אכילה. לאכול שניים - לא ראוי משום 'זוגות'. ואילו שלשה - עלולים להזיק לבריאותו יותר מדי!

השיב הצדיק מרוזין בידי השליח:

יעשו 'קרעפל' אחד גדול כשלשה, ויאכל הצדיק מפרימישלאן חציו... (אספקלריה המאירה - חלק ב עמוד תעד, לגאון הרב מרדכי גרליץ שליט"א).

2. דבר יפה שרשמתי לעצמי מהנהגת הרבנית בת שבע קנייבסקי שהראתה לי בשבת (הסמוכה לפורים) ששומרת בקופסה אזני המן ('המן טאש') שעשתה עבור בעלה הגה"ק רבי חיים קנייבסקי בלי סוכר.

וסיפרה לי שעשתה את זה ממש במסירות.

והענין שבעלה אמר לה שצריך לשמור על מנהגים, לכך נוהג לאכול בפורים אזני המן, וכן קרעפלאך בפורים וערב יום כיפורים והושענא רבה.

וזאת הברכה - שמחת תורה - כחה של ברית מילה

וניתנו כמה טעמים למקור המנהג הזה, וכולם צודקים ונכונים (ועתה לא נעתיק אותם). אך למרות זאת, כשמתבוננים בהם, מגלים שכל הטעמים מבארים מדוע נהגו לאכול בצק בצורת משולש בעל מילוי הטמון בתוכו. אך שום טעם לא מבאר מדוע נהגו למלאות את זה דוקא בפרג (ולא במילוי אחר).

וזו נקודה למחשבה.

וכעת נתחיל את השיחה...

כחה של ברית מילה

בסעודת ברית המילה שהתקיימה באולם של בית הכנסת, האריך הרב לבאר את ענין הברית שעניינו התקשרות עם הבורא, והוא נעשה על ידי הסרת הערלה המכסה ומונעת. וכך הוא ביאר:

ברית היא התקשרות לה', שלמעלה מטעם ודעת - אהבה שלמעלה מהשכל, ששום דבר אינו יכול לנתקה.

והראשון שקיבל את הרשות והכח לכרות ברית היה אברהם אבינו, בהיותו בן תשעים ותשע שנה. וכך אמר הקב"ה לאברהם: "אֲנִי אֵל שַׁדַּי הִתְהַלֵּךְ לְפָנַי וֶהְיֵה תָמִים" (בראשית יז, א) ומפרש רש"י: 'התהלך לפני במצות מילה, ובדבר הזה תהיה תמים, שכל זמן שהערלה בך אתה בעל מום לפני'.

וביארו בחסידות,[3] כי עד שלא נימול אברהם היה בעולם **'מסך מבדיל גמור על אלקות'** (שנבע מחטא אדם הראשון), ולא היה מאיר בעולם שום גילוי מהאור האלקי.

והקב"ה החפץ בתיקון עולמו, ציוה את אברהם על המילה. ותוכנה הפנימי של מצות מילה שנצטוה בה אברהם אבינו וזרעו אחריו. כשם שמצות מילה כפשוטה היא להסיר את כיסוי הערלה מגוף האדם, **כך התיקון הרוחני הנפעל על ידי המילה הוא, שמסירים את כיסוי ה'מסך מבדיל גמור' על אלקות, ומגלים באדם הנימול את האור האלקי.**[4]

מעין החכמה

וכך הרבנית מכינה לו זה בצלחת, ומניחה ליד זה את הכובע, כי רבי חיים מברך 'על המחיה' עם כובע... (מעדות הגאון הרב גדליה הוניגסברג בספרו 'באר שבע' - עמוד כד).

3. חסידות מבוארת (ימי שמחה מאמר 'ולא יקרא עוד שמך' (מספר תורה אור, פרשת לך לך - דף יב ע"א)).

4. בספר נפלאות הברית (עמוד 250) לגאון הרב ירון עמית שליט"א, הובא הסיפור הבא:

ד"ר סימון גבריאלי הוא מסוג הרופאים המהססים, החושבים. מאלה שלא ממהרים להחליט, כי הלוא כל החלטה או אבחנה פזיזה עלולה לעלות בחיי אדם אם

וזאת הברכה - שמחת תורה - כחה של ברית מילה

בחדר הניתוח, או עקב מתן טיפול תרופתי לא מדוייק.

עוד בימי בחרותו לחש לו רבו המובהק:

'דע לך סימון היקר! אתה עוד תהיה דוקטור גדול, ולכן אני מזהיר אותך, לעולם אל תשכח שאתה מתעסק עם בני אדם, שמתחת לבגדים ולבשר יש להם לב פועם מלא ברגש! ואנו מחוייבים לדאוג שהלב שלהם יקבל יחס טוב מאתנו!

ודע לך - המשיך הרב ואמר - שהקב"ה יושב בשמים ובוחן כל החלטה שלך אם יש לה בסיס יהודי או חלילה נטיות להתנשאות או אדישות, אל תהיה רובוט סימון! אל תיגרר לרובוטיקה של הרפואה! תהיה רגיש ואנושי ותאהב את החולים שלך כאילו הם בניך, כאילו הם בשר מבשרך...

עברו שנים ונבואתו של הרב התגשמה, וסימון התפרסם כרופא גדול...

זה היה עוד יום ככל הימים. סימון היה הרופא התורן בבית החולים כשהגיע בדחיפות לחדר הניתוח יהודי כבן שישים עם חשש לגידול באחד מן האברים הפנימיים. ומכיון שהוא היה בתורנות נדרש ממנו להכריע כמה הכרעות גורליות.

השעה הייתה ארבע אחר הצהרים, עוד שעתים שקיעה, הוא קרא בעיון את המסמכים בתיק החולה, ולדימיר בנימינוב זה שמו.

תוך כדי בדיקה הוא הבחין שהאיש הנאנק בכאביו איננו נימול, היה ברור לו שהוא עוד אחד מאותם יהודים מרוסיה שנשאבו אל הרשע הקומוניסטי ואל חוסר התודעה היהודית, בעל כרחו.

סימון שלח אותו לצילומים והכריע כי יש לבצע הרדמה כללית...

השעה חמש וחצי, ולדימיר בנימינוב נכנס לחדר הניתוח. סימון נשען על מרפקיו ובהה בחלל. לאחר רגעים אחדים הרים את הטלפון וחייג...

רבו האהוב ענה לו מעבר לקו: 'סימון התגעגעת אלי'? שאל בחיוך.

הרב - סיפר סימון - ממש בדקות אלה אני עומד לנתח יהודי בן שישים בשם ולדימיר בנימינוב, יהודי מרוסיה עם חשש לגידול פנימי. לצורך הניתוח יש לבצע הרדמה כללית. האיש ערל... מה כבוד הרב אומר, האם כדאי לנצל את ההזדמנות ולמול אותו... או שמא יש בזה משום פגיעה בו... יש גם חשש שירצה לתבוע אותי ואז אסתבך בתביעה משפטית...

הרב - המשיך סימון ואמר - הדרכת אותי להתייחס לחולים כאילו הם בנים שלי, בשר מבשרי. ואני לא הייתי נותן לבן שלי להישאר ערל!...

השתיקה מן העבר השני של הקו היתה ארוכה למדי. 'כן, אתה יכול למול אותו... זו מצוה וזו הזדמנות שיש לנצל אותה. שליחי מצוה אינם ניזוקים'!...

האמת היא שסימון היה די מופתע מן הפסק, הוא חשב שהרב לא יתן לו להסתכן יתר על המדה עם שלטונות החוק הרפואיים בארצות הברית...

משמרת הערב היתה אמורה להסתיים בעשר בלילה. בחצות הלילה שעתים לאחר מכן, הוא אמור לטוס לישראל לחופשה של שבועיים ימים בקרב בני

מסילות אל הנפש

וזאת הברכה - שמחת תורה - כחה של ברית מילה

ולכן נקרא אברהם - אב המון גויים, כי על ידי המילה (הסרת כיסוי הערלה) נעשה תיקון בגופו של אברהם אבינו, שתמורת זה שהאור האלקי היה ברוממות והבדלה, ולא היה נרגש בגילוי (מחמת המסך המבדיל) - הנה על משפחתו, כך שעם התאוששותו של בנימינוב הוא כבר לא יהיה באזור. מה יהיה? יהיה מה שיהיה! הנוטל עצה מן הזקנים אינו ניזוק!

מעין החכמה

אחרי שעתים של ניתוח, כשלפניו ברית מילה זריזה עם ברכה ופריעה ובנוכחות אליהו הנביא כשלצידו כמה אחיות תמהות, הוכנס במזל טוב ולדימיר בנימינוב בבריתו של אברהם אבינו. ברית המילה בוצעה דקה לפני השקיעה. כמה שעות אחר כך במטוס הג'מבו ישב סימון מנומנם אבל די מבוהל, הוא חשש מהטלפון שיקרא אותו לסדר...

החופשה בת השבועיים בישראל חלפה בזריזות. הוא קיבל עדכון מהסטז'ר שלו שבנימינוב עדיין במחלקה הכירורגית שיקום וכדאי שיבוא לבצע בו בדיקה נוספת...

סימון נכנס למחלקה הפנימית שהוא ממונה עליה, ובחצי עין הבחין במר ולדימיר בנימינוב ישוב על כורסה סמוך לחדר האוכל כשהוא מעוטר בטלית ותפילין ובידו סידור תפילה... סימון חשב שהוא בולע את לשונו מתדהמה. הוא ניגש בחיוך לבנימינוב ושאל לשלומו.

'הו, ברוך השם, מרגישים נפלא' - ענה לו בנימינוב באנגלית עילגת - 'אני כבר יהודי מושלם. אתה דאגת לי לברית מילה, והשכן שלי לחדר דאג לי לתפילין ואפילו לימד איך להתפלל'...

סימון ניגש לשכן בחדרו של בנימינוב ושמע ממנו את השתלשלות העניינים. 'אתה לא תאמין דוקטור, כשבנימינוב התאושש מהניתוח השכיבו אותו בחדר שלי. הוא פקח את עיניו וראה אותי מתפלל. כשכולו כואב ודואב, הוא ביקש שאניח לו תפילין שאלמד אותו להגיד קריאת שמע... הוא ביקש ספר תהלים. הבנתי ממנו שחדר הניתוח במחיצתך היה עבורו חוויה רוחנית'...

סימון נכנס למשרדו וחייג בהתרגשות לרבו... הרב שמע את הסיפור ואמר: דוד המלך אמר: "סוּר מֵרָע וַעֲשֵׂה טוֹב" (תהלים לד, טו) - ברגע שנכרתה ממנו הערלה סר ממנו הרע, ומה נותר לו לעשות רק טוב! אשריך שזכית להכניס עוד יהודי תחת כנפי השכינה! אשריך שזכית להתייחס לכל חולה כאילו הוא בן או אבא שלך!...

כעבור שנים ספורות נפטר הרב, ומאז היו עולים, בכל שנה, סימון ובנימינוב לציונו של הרב.

באחת הפעמים אמר בנימינוב לסימון: אמנם אתה מלת אותי, אבל לא היית עושה את זה בלי הפסק של הרב שלך, ולכן את היהדות שלי אני חייב בעיקר לו.

וסימון השיב בחיוך מאושר: אני מאושר שזכיתי להסתופף בחצרו של רב גדול כזה, וגם אתה הרווחת דרכו את עולמך היהודי!...

וזאת הברכה - שמחת תורה - כחה של ברית מילה

ידי המילה נקרע המסך שהוא 'מבדיל גמור', ונתגלה אור אלקי בנפשו.[5]

והנה עיקר גילוי האלקות על ידי המילה היה לאברהם אבינו עצמו ולזרעו אחריו, אך הארה מגילוי זה נמשכה גם לכללות העולם, ולכן נקרא אברהם "אַב הֲמוֹן גּוֹיִם" (שם פסוק ד).

ומאז, מצות מילה היא לאות בין הקב"ה וישראל, כמו שנאמר: "וּנְמַלְתֶּם אֵת בְּשַׂר עָרְלַתְכֶם וְהָיָה - לְאוֹת בְּרִית - בֵּינִי וּבֵינֵיכֶם" (שם פסוק יא)...

הרב סיים את דבריו, בירך את בעלי הברית ויצא מהאולם לדרכו...

מעין החכמה

5. בשיחה שמסר אבא מארי עט"ר רבינו יורם מיכאל אברג'ל זיע"א (אמרי נועם, לך לך - מאמר ז), וז"ל:

כידוע, ישנן שלש קליפות טמאות לגמרי אשר מהן נשפעת חיותם של כל הנבראים הטמאים והמאכלים האסורים באכילה, ונרמזו כולן במראה שראה יחזקאל הנביא: "ואֵרא והנה רוח סערה באה מן הצפון, ענן גדול ואש מתלקחת" (יחזקאל א, ד):

קליפת 'רוח סערה' מולידה באדם את מדת הכעס הרעה המוציאה אותו מדעתו וגורמת לו להתפרץ בחמת זעם כרוח סערה המשתוללת כאשר מישהו 'מעיז' לעבור על דבריו או שלא לנהוג בו כבוד כפי שנראה לו שמגיע לו.

קליפת 'ענן גדול' מולידה באדם את מדת העצבות הנוראה הדומה לעננים עבים וגדולים המעיבים על שמחת הנפש בלימוד התורה וקיום המצוות, וגורמת לו ליפול לתוך זרועות היאוש והדכאון.

וקליפת 'אש מתלקחת' מולידה באדם את תבערת אש התאוה המושכת את האדם להתאוות לכל מיני דברים אסורים כאיסורי העריות ודומיהם.

ובכדי להכניע את שלשת הקליפות הללו לבל תשלוטנה בנו בעוצמה מוגזמת עד שלא יהיה לנו כח להתגבר עליהן חלילה, נתן לנו הקב"ה ברחמיו את מצות מילה אשר עשייתה מורכבת משלש פעולות, שהן: מילה - דהיינו שהמוהל חותך בסכין את הערלה הגסה המכסה את ראש הגיד. פריעה - דהיינו שהמוהל פורע בעזרת ציפורני ידיו את העור הדק ומגלה את העטרה. ומציצה - דהיינו שהמוהל מוצץ את הדם שבאבר המילה, שהוא דם עכור, והשארתו בגוף עשויה לגרום סכנה לילד.

והיינו כי חיתוך הערלה הגסה (מילה) מסוגל להכניע את קליפת 'רוח סערה' ולסלק מהילד את כל סוגי הכעסים הבלתי נשלטים, ח"י יצילנו. ופריעת הערלה הדקה (פריעה) מסוגלת להכניע את קליפת 'ענן גדול' ולסלק מהילד את כל סוגי נפילות הרוח והעצבויות והדכאונות למיניהם.

ומציצת דם המילה (מציצה) מסוגלת להכניע את קליפת 'אש מתלקחת' ולסלק מהילד את רתיחת הדמים העכורים המעוררים את תבערת אש התאוות בכלל, ואש תאות העריות בפרט, לבל תבערנה בילד בעוצמה כזו שלא יוכל

מוקדש לעילוי נשמת **בן ציון בן לאה** ז"ל נלב"ע כ"ז אייר התשפ"ב - תנצב"ה
ולהבדיל להצלחה בגשמיות ורוחניות **לדוד דור ולכל משפ' מזרחי** הי"ו.

שיח חברים בסעודת ברית מילה

משתתפי הברית שליוו את הרב בצאתו מן האולם חזרו למקומם, ומזגו לצלחתם מהאוכל שהוגש לשולחן.

באחד השולחנות, בכסא צדדי ישב אברך צנום ומצחו חרוש קמטי מחשבה...

'אתה יודע' - פנה האברך ליושב לידו - 'ההסבר שהרב אמר הוא נכון, אך הוא רק חלק מהתמונה, התמונה הכללית היא הרבה יותר מורכבת'.

'למה אתה מתכוין?'

ובתשובה, פתח האברך את המדרש[6] וקרא:

'רבי עקיבא אומר: ד' ערלות הן.

נאמרה ערלה באוזן: "הִנֵּה עֲרֵלָה אָזְנָם וְלֹא יוּכְלוּ לְהַקְשִׁיב" (ירמיה ו, י).

ונאמרה ערלה בפה: "הֵן אֲנִי עֲרַל שְׂפָתַיִם" (שמות ו, ל).

ונאמר ערלה בלב: "וְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל עֲרֵלֵי לֵב" (ירמיה ט, כה).

ונאמר ערלה בגוף: "וְעָרַל זָכָר" (בראשית יז, יד).

והנה, כאמור, 'ערלה' פירושה אוטם וכיסוי, וכמו שכתב רש"י (שמות ו, יב): **כל לשון ערלה, אני אומר שהוא 'אטום'.**

ומגלה לנו המדרש שישנם ארבעה מקומות בגוף האדם שהם אטומים וסתומים בידי הטומאה, והיא אשר מונעת ממנו להכיר את מי שאמר והיה העולם. ולכן, כל זמן שיהודי לא 'ימול' את עצמו באותם ארבעה אברים, הוא עדיין ישאר רחוק מהשגת האלקות...[7]

מעין החכמה

להתגבר עליהן חלילה, אלא בכל פעם שתתעורר תאוה בלבו יוכל להתגבר עליה - אם רק ירצה באמת... עי"ש באורך בדבריו הקדושים.

6. בראשית רבה (פרשה מו - אות ה).

7. הגה"ק רבי שלמה ליב מלענטשנא זיע"א סיפר, שמימי ילדותו עמל על קדושת אזניו, והתאמץ בכל כחו לא לשמוע דברים בטלים.

כאשר גדל קצת גלה למקום תורה, והיה מתאכסן בלילות בביתו של חייט אחד. והנה קרה פעם, והחייט קיבל הזמנה גדולה של סחורה, ולכן נשאר עם צוות עוזריו ער במשך שעות ארוכות כדי להשלים את העבודה.

רבי שלמה לייב, שלא ידע על כך, סיים כהרגלו את לימודיו בשעה מאוחרת בלילה, ויצא מבית המדרש לעבר ביתו של החייט כדי להחליף כח בשביל מחר.

מסילות אל הנפש

וזאת הברכה - שמחת תורה - שיח חברים בסעודת ברית מילה

כדי שיזכה האדם שיסור ממנו 'המסך המבדיל הגמור' עליו להסיר את הערלה מכל ארבעת אברים הללו...

'ולכן' - סיים האברך את הסברו - 'אמרתי שדבריו של הרב הם רק חלק מהתמונה הכללית'!...

מעין החכמה

כאשר יצא מבית המדרש, קידמו את פניו פתיתי שלג צחורים, וקור מקפיא עצמות... דמו כמעט ונקרש מהקור, וכל עוד רוחו בו רץ לביתו של החייט, וכאשר הגיע ראה את האור דלוק, ושמע קולות צחוק שבקעו מפי החייט ועוזריו.

רבי שלמה לייב, שלא רצה להשמיע לאזניו דברים בטלים, רץ חזרה לבית המדרש, אולם, כשהגיע, התברר לו שהשמש נעל את הדלת...

והנער שלמה לייב, כדי לחמם את עצמו, החל לרוץ מבית המדרש לביתו של החייט וחוזר חלילה... לאט לאט הרגיש כיצד גופו קופא ורוח החיים פורחת... ואז, ריחמו עליו מהשמים, ורוח סערה נשבה בפתאומיות לתוך ביתו של החייט וכיבתה את כל הנרות, ומכיון שלא היה להם אפשרות להדליק שוב את האור, הלכו לישון, ודממה השתררה...

והנער רבי שלמה לייב, נכנס באפיסת כחות לתוך ביתו של החייט, והתגלגל לתוך השמיכה החמה... אולם מאז, סיפר הגה"ק רבי שלמה לייב, זכיתי לבחינת "אָזְנַיִם כָּרִיתָ לִי" (תהלים מ, ז) וזכיתי לחוש שמיעה רוחני, ושומע אני את כל החדשות הקורות בעולמות העליונים... (נטעי אשל - עמוד שמט).

והסיפור הזה מזכיר לי את הסיפור שסיפר לי פעם בעת רצון, אבא מארי עט"ר רבינו יורם מיכאל אברג'ל זיע"א, וכך הוא סיפר:

הייתי נער בן תשע עשרה לומד בישיבת הנגב של הגאון רבי ישששכר מאיר זיע"א, באחד הימים הוצרכתי ליסע מנתיבות לירוחם עליתי על 'טרנזיט', תפסתי את מקומי, הוצאתי מכיסי משניות והתחלתי ללמוד.

הנהג החל לנסוע ובאמצע הדרך הדליק את הרדיו והחל להאזין למשחק כדורגל ששודר באותה שעה. המשיך אבא וסיפר לי, פניתי לנהג בדרך ארץ ובקשתי ממנו לכבות את הרדיו, אך הנהג סירב ולא הסכים בשום אופן. ביקשתי מהנהג שיעצור לי כי אני רוצה לרדת...

הנהג הסתכל עלי דרך המראה ושאל: אתה בטוח? אתה יודע אנחנו באמצע שום מקום, ואתה יכול להתקע פה!

אך אני שחרדתי על אוזני לבל ישמעו טומאה, בקשתי שוב: אני רוצה לרדת...

הנהג פתח וירדתי ומצאתי את עצמי עומד באמצע המדבר... וה' לא עזב אותי ובדרך פלא חלפה מכונית עם אברכים והם עצרו לי ולקחו אותי עד המקום שהייתי צריך.

וסיפר לי אבא זיע"א שהוא חש כי בזכות עמידתו בנסיון הזה, לשמור על קדושת אזניו ומחשבתו, זכה ונפתחו לו שערי השגה...

שתיקה השתררה ולאחר מכן נשמעה השאלה: 'אולי אתה מכיר דרך לזכך את הערלות הללו?'

והאברך הצנום פתח ואמר:

כבר אמרנו שישנם בגוף האדם ארבעה ערלות, וצריך כל יהודי להעביר אותם מעליו. והנה, בוודאי שלצורך כך נדרשת עבודת נפש והתמדה.

אך, אף על פי כן, ישנם זמנים מיוחדים בשנה שיש בהם נתינת כח מן השמים להסיר את העורלות הללו.

וכך מצאנו כתוב:[8]

לגבי ערלת הגוף נאמר: "וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי יִמּוֹל בְּשַׂר עָרְלָתוֹ" (ויקרא יב, ג). ומכאן יש לנו ללמוד שכל ברית כורתים דוקא ביום השמיני.

והנה, את **ערלת הגוף** כורתים ביום השמיני ללידה.

את ערלת הלב כורתים ביום הכיפורים. ונפרט:

היום העיקרי של מילת ערלת הלב הוא יום הכיפורים - הסיום של כל ימי התשובה. מילת ערלת הלב היא מצות התשובה בכלל. אמנם יום הכיפורים הוא היום העשירי של עשרת ימי תשובה - אבל לגבי הכהן הגדול שעובד את העבודה בבית המקדש וכל עם ישראל מתכפר בזכותו - יום זה הוא **היום השמיני.** שהרי שבעה ימים קודם יום כיפור מפרישין את הכהן הגדול כדי שיתכונן לעבודת יום הכיפורים, כאשר יום הכיפורים עצמו הוא היום השמיני. כמו כן, חלק מעבודתו באותו יום עושה הכהן הגדול כאשר הוא לבוש שמונה בגדים.

את ערלת הפה כורתים ביום השמיני של חנוכה. ונפרט:[9]

במשך כל הדורות מזמן ברית בין הבתרים ועד שהחלה הגלות השלישית, גלות יון, חינכו כל עם ישראל את ילדיהם לתורה ומצוות באותה דרך (פחות או יותר).

אך כשהחלה גלות יון, השתנו כללי המשחק.

אם עד עכשיו כלי הנשק העיקרי של השונאים היה החץ והחרב, מעתה נכנס לזירה כלי נשק חדש, איום וקטלני, הרבה יותר מכל כלי הנשק שקדמו לו.

כלי נשק ושמו 'דיבור'.

היוונים גייסו את כל כחותיהם כדי לכבוש את התודעה. להשתלט

מעין החכמה

8. מבחר שיעורי התבוננות (חלק י - עמוד 141) לגאון המקובל הרב יצחק גינזבורג שליט"א.
9. קטע זה מהמסילות - תשע"ח (פרשת מקץ).

על המוח!... והם עשו זאת באמצעות כלי התקשורת: מודעות רחוב, עיתונים, שידורי רדיו והקרנות טלויזיה...

וכל יהודי שנחשף אליהם, נכבש, ותודעתו והכרתו החלה לחשוב כמותם!

והיוונים חגגו את ניצחונם!

המושג 'עם ישראל' הלך ודעך, ומכל עבר 'צצו' תמורתם 'מתייונים', רחמנא ליצלן.

אך גם כאן עבד הכלל: "זֶה לְעֻמַּת זֶה עָשָׂה הָאֱלֹהִים" (קהלת ז, יד), וכנגד היוונים עמדו שבט לוי, שגם להם היה כח דיבור אדיר ומופלא.

והם יצאו למלחמה ובסופו של דבר הכניעו את היוונים, וטיהרו את כל המוחות...[10]

ועיקר הטהרה הוא ביום השמיני של חנוכה, הנקרא 'זאת חנוכה'.

ואת הערלה האחרונה, ערלת האוזן כורתים ביום השמיני של סוכות - שמחת תורה!

ומכיון שהשבת הזו נזכה לקבל את קדושת השבת ושמחת תורה, לכן נתמקד בערלה הזו, ערלת האוזן...

ונתחיל מההתחלה...

חטא ושמו דחיה

בסוף פרשת וישלח מפרטת התורה את רשימת שמות ראשי השבעים אומות. ובתוך דבריה היא כותבת כך:

"אֵלֶּה בְּנֵי שֵׂעִיר הַחֹרִי יֹשְׁבֵי הָאָרֶץ. לוֹטָן וְשׁוֹבָל וְצִבְעוֹן וַעֲנָה... וַיִּהְיוּ בְּנֵי לוֹטָן חֹרִי וְהֵימָם וַאֲחוֹת לוֹטָן תִּמְנָע" (בראשית לו, כ-כב).

תמנע היתה בת מלכים, והתגוררה בארמונות פאר. אך אף על פי כן חשה בריקנות איומה הממלאה אותה...

והנה, באחד הימים החל לזרוח אורו של אברהם אבינו בעולם, רבבות בני אדם נקשרו אליו בעבותות אהבה, ואברהם קֵרב את כולם גיירם והכניסם תחת כנפי השכינה.

מעין החכמה

10. כנגד הדיבורי כפירה שבחוץ יש רק דרך אחת להתמודד נגדם והיא: **להרבות בדיבורי תורה ואמונה.**

וכך אמר הגה"ק הרב אברהם יצחק הכהן קוק זיע"א (ערפלי טוהר - עמוד לט):

'הצדיקים הטהורים אינם קובלים על הרשעה אלא מוסיפים צדק, אינם קובלים על הכפירה אלא מוסיפים אמונה, אינם קובלים על הבערות אלא מוסיפים חכמה'.

תמנע, שמעה ולבה ניתר משמחה אולי זה האיש שאצלו נמצאת התרופה... קמה והלכה, כל הדרך לבה פועם בחרדה ובהתרגשות גם יחד, והנה ניצבת היא לפני אברהם.

ואברהם פונה אליה ושואל: 'בתי, מה תבקשי'? והיא עונה: 'להתגייר, אני רוצה'!

ואברהם אבינו - האיש שמסר נפשו לפרסם אלקתו 'תברך בעולם, שקירב רבבות לאבא שבשמים, שגייר גרים לאין ספור - מסרב לגיירה!

עברו שנים אברהם אבינו נפטר, הנהגת העולם עברה ליצחק אבינו, וגם הוא המשיך לקרב לבבות בני אדם לאבא שבשמים ולגייר גיורים. תמנע שומעת על קיום 'הבית דין לענייני גיור' של יצחק אבינו, אוספת את כחות נפשה והולכת... ויצחק מסרב לקבלה.

זמנו של יעקב אבינו הגיע וגם הוא ממשיך בעבודת 'גיור הגרים'.

לאזניה של תמנע מגיעה השמועה ושוב באה ונצבת... וגם 'יעקב מסרב לקבלה!

כיסופיה ותשוקת לבה להתקרב לאברהם וזרעו עדיין הומים, כגלים המתנפצים אל החוף, כנהרות הזורמים אל הים, ולכן כשראתה שלא קיבלוה הלכה ונשאה לאליפז נכדו של אברהם אבינו!

ומהזיווג 'הלא מוצלח' הזה נולד 'עמלק'. כמו שנאמר: "וְתִמְנַע הָיְתָה פִּילֶגֶשׁ לֶאֱלִיפַז בֶּן עֵשָׂו וַתֵּלֶד לֶאֱלִיפַז אֶת עֲמָלֵק" (שם פסוק יב).

ועמלק הזה, 'ימח שמו, כידוע, שונא 'ישראל באמת!

ומגלה לנו הגמרא הקדושה,[11] שבגלל שאבות העולם דחו את תמנע ולא קיבלוה, לכן הם נענשו, וממנה נולד הצר הצורר לבניהם!...

ולפני שנמשיך עם עמלק נעבור רגע לזבוב...

יצור ושמו זבוב!

בפרק שירה מובאים הפסוקים שאומרים הברואים, כל נברא והפסוק המיוחד לו.

ובתוך הפרק הזה נמצא כתוב כך (בפרק הרביעי):

מעין החכמה

11. וזה לשון הגמרא הקדושה (סנהדרין צט:):

תמנע בת מלכים הואי... בעיא לאיגיורי, באתה אצל אברהם, יצחק, ויעקב, ולא קבלוה! הלכה והיתה פילגש לאליפז בן עשיו, אמרה: 'מוטב תהא שפחה לאומה זו ולא תהא גבירה לאומה אחרת'.

נפק מינה עמלק! דצערינהו לישראל! מאי טעמא? **דלא איבעי להו לרחקה...**

'זבוב אומר. **בשעה שאין ישראל עוסקים בתורה:** "קוֹל אֹמֵר קְרָא וְאָמַר מָה אֶקְרָא כָּל הַבָּשָׂר חָצִיר וְכָל חַסְדּוֹ כְּצִיץ הַשָּׂדֶה: יָבֵשׁ חָצִיר נָבֵל צִיץ כִּי רוּחַ יְהוָה נָשְׁבָה בּוֹ אָכֵן חָצִיר הָעָם: יָבֵשׁ חָצִיר נָבֵל צִיץ וּדְבַר אֱלֹהֵינוּ יָקוּם לְעוֹלָם". (ישעיה מ, ו-ח) "בּוֹרֵא נִיב שְׂפָתָיִם שָׁלוֹם שָׁלוֹם לָרָחוֹק וְלַקָּרוֹב אָמַר ה' וּרְפָאתִיו" (שם נז, יט).

ומבואר שהזבוב יכול לשיר רק בשעה שאין ישראל עוסקים בתורה!

כי בשעה שישראל עוסקים בתורה הרי הם מבטלים את הקליפה הנוראה, קליפת זבוב![12] (ראה הערה).

והראשון שניסה בכל יכולתו לעקור את הקליפה הנוראה הזו היה יעקב אבינו. וכך כתב בספר הקדוש 'ספר קרניים' (מאמר יג):

מעין החכמה

12. קליפה זו סודה רם ועצום, אך אף על פי כן נכתוב כמה מילים:

אחת מהתפקידים של קליפת זבוב היא ליצור 'הרגשת לחץ'. ונבאר:

חכמינו הקדושים המשילו את 'יצר הרע' לזבוב, וכמו שאמרו בגמרא הקדושה (ברכות סא.): אמר רב, יצר הרע דומה לזבוב, ויושב בין שני מפתחי הלב, שנאמר: "זְבוּבֵי מָוֶת יַבְאִישׁ יַבִּיעַ שֶׁמֶן רוֹקֵחַ" (קהלת י, א)...

למה יצר הרע דומה לזבוב? הזבוב קטנצ'יק ויש לו כמה תכונות:

א. אף פעם הוא לא עומד במקום. אומר אבא עט"ר תקח זכוכית מגדלת ותעקוב אחרי הזבוב, אפילו כשהוא עומד, אתה תראה שהרגלים שלו לא מפסיקות לרצד, הוא לא יכול לעמוד בלי לזוז.

ב. הזבוב תמיד נמשך למוגלה או לאיזה פצע, לאיזה טינופת או לכלוך. הוא לא יודע לעמוד על מקום נקי, זה לא הסביבה שלו, הסביבה שלו זה טינופת.

ככה יצר הרע דומה לזבוב הזה. לכל אדם ישנן תכונות מיוחדות, כחות ויכולות, והיצר הרע יודע להתעלם מכל המעלות שיש באדם, מכל הדברים הטובים, מהדברים המאירים - ולהתפס ב'נקודת' לכלוך זעירה... ואז, האדם נכנס ללחץ, לפחדים, לאימה וחרדה...

וכמו שהזבוב, לא מסוגל אפילו רגע אחד לעמוד ברגיעה, כך רוב העולם - שלא זכו לזכך את יצרם הרע - חיים בלחץ מסחרר סביב השעון, עוד לא קמים כבר ממהרים לעבודה ולפגישה ולפה ולשם... ועוד, הם חושבים שהם חיים...

רוב בני האדם סובלים מחוסר שמחה, כי חסרה להם השלוה הפנימית והתמידית, הם חיים כל הזמן בלחץ. יש בני אדם שנראים רגועים ויפים, אבל באמת יש להם הר געש בתוך בטנם, יצר הרע הדומה לזבוב יושב בין מפתחי לבם חייהם אינם חיים והמה רצים בטירוף ובלי גבולות אחר הכסף, אחר משחקי ספורט, תערוכות אומנות כאלו ואחרות, וכל מיני הבלים ושטויות...

יום רודף יום, בבוקר מחכים למשחק של הערב, ובערב מצפים לעסקה של

וזאת הברכה - שמחת תורה - צרה ושמה עמלק!

'ודע שיעקב ביטל קליפה זו בקבלת התורה הנקראת טוב, ותורה ממש טוב, והמקור השם טוב'.

וביאר המקובל האלקי רבי שמשון מאוסטרופולי זיע"א (דן ידין - שם), וז"ל:

'הכוונה שלו היא כך: יעקב על ידי שלמד תורה ביטל לקליפה זו הנקרא 'זבוב' - והסוד 'זבוב' בגימטריא 17. וגם 'תורה' במספר קטן 17 (5+2+6+4). וגם 'טוב' בגימטריא 17. וגם מקור האילן שהוא שם הוי"ה במספר קטן 17 (5+6+5+1). וכל ה - 17 הללו מבטלים את קליפת זבוב (העולה 17).

ואם היה התיקון שעשה יעקב אבינו מחזיק מעמד, היינו נמצאים היום במצב טוב. אך לצערנו התיקון הזה לא החזיק מעמד.

באותה שעה שדחה יעקב אבינו את תמנע, התעוררה בחזרה קליפת זבוב וירדה שוב לעולם, והפעם בתוספת כח...

צרה ושמה עמלק!

כך כתב הגה"ק רבי צבי אלימלך מדינוב זיע"א (רגל ישרה, מערכת ז - ד"ה זבוב), וזתו"ד:

בגמרא הקדושה אמרו שבעקבות הדחיה שדחה יעקב אבינו את תמנע, נענש ויצא ממנה עמלק.

וצריך להבין מה הקשר בין החטא לעונש? מה המדה כנגד מדה שיש כאן?

והתשובה היא פשוטה: תמנע חפצה בכל לבה להתגייר ולהכנס בעול התורה, אך יעקב אבינו דחה אותה. והנה התורה מבטלת קליפת זבוב, ומאידך כשאין תורה מתגברת קליפת זבוב.

ומכיון שדחה אותה מן התורה ממילא הפיל אותה אל קליפת זבוב, ולכן נענש שהתעוררה שוב קליפת זבוב (ועם ישראל יצטרכו להתמודד קשה עם הקליפה הזו).

אך הפעם הקליפה חזרה עם 'שדרוג' - קליפת זבוב התלבשה בתוך גופו של עמלק!

מעין החכמה

הבוקר... ובסוף אדם מתעשת ומגלה שכל חייו עברו עליו בלי לחיות באמת, כי בכל רגע מחייו - הוא התעלם מהרגע העכשוי של החיים - וציפה לרגע הבא, 'להנאה' שמחכה לו שם...

ולכן, כל החפץ ומשתוקק לתיקון נפשו, עליו לנהל חיים מסודרים ותקינים באופן שקובעים זמן לכל דבר, ובאותו הזמן עסוקים רק באותו דבר, כגון: עסק התורה, התפילה, שיחה עם אשתו, חינוך הילדים...

וכאשר זוכים להתנהג כך, לחבר את המוח והלב עם הפעולה, את המחשבה והדיבור עם המעשה... ואז, מתגלֶה בלב השלוה הפנימית, והשמחה מתגלה...

כל מהותו של עמלק זה קליפת זבוב!

וכמו שנאמר: "וַיֹּאמֶר ה' אֶל־מֹשֶׁה כְּתֹב זֹאת זִכָּרוֹן בַּסֵּפֶר וְשִׂים בְּאָזְנֵי יְהוֹשֻׁעַ כִּי מָחֹה אֶמְחֶה אֶת זֵכֶר עֲמָלֵק מִתַּחַת הַשָּׁמָיִם" (שמות יז, יד), וכתב בעל הטורים (שם): 'זִכָּרוֹן בַּסֵּפֶר וְשִׂים בְּאָזְנֵי' - ראשי תיבות 'זבוב' - שֶׁרֶץ אחר דמן של ישראל כזבוב.[13]

נמצא שקליפת עמלק הרשע היא בחינת קליפת זבוב.[14]

ונעמיק עוד:

המקור בתורה שבו נרמז הזבוב, הוא במילים: 'זִכָּרוֹן בַּסֵּפֶר וְשִׂים בְּאָזְנֵי', וצריך להבין מדוע נקט דוקא את האזנים?

הרי אמרנו שישנם ארבעה ערלות, אז למה נקט דוקא את ערלת האוזן?

זבוב - טשטוש ההבנה

כתב הגה"ק רבי שרגא יאיר רבינוביץ זיע"א (ארץ עדת - ריש פרשת יתרו), וז"ל:

כידוע עמלק נקרא זבוב, ודרך הזבוב שנוהם ושורק תמיד בקולו סביבות האוזן ומבלבל את השמיעה.

כן עמלק ימח שמו בלבל כח השמיעה של בני אדם בדעות רעות וכוזבות ואטם אזנם משמוע נכונה...

ונמצא שעמלק הוא השורש של ערלת האוזן.

ועל פי ההסבר הזה נוכל לתרץ את הקושיא שישנה על יתרו חותנו של משה רבינו. וזו הקושיא:

פרשת יתרו מתחילה בפסוק: "וַיִּשְׁמַע יִתְרוֹ כֹּהֵן מִדְיָן חֹתֵן מֹשֶׁה אֵת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה אֱלֹהִים לְמֹשֶׁה וּלְיִשְׂרָאֵל עַמּוֹ כִּי הוֹצִיא ה' אֶת יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרָיִם" (שמות יח, א).

מעין החכמה

13. הזבוב הזה היה אֱלֹהֵי עֶקְרוֹן, וכמו שנאמר: "וַיְדַבֵּר אֵלָיו כֹּה אָמַר ה' יַעַן אֲשֶׁר שָׁלַחְתָּ מַלְאָכִים לִדְרֹשׁ **בְּבַעַל זְבוּב** **אֱלֹהֵי עֶקְרוֹן** הֲמִבְּלִי אֵין אֱלֹהִים בְּיִשְׂרָאֵל לִדְרֹשׁ בִּדְבָרוֹ לָכֵן הַמִּטָּה אֲשֶׁר עָלִיתָ שָּׁם לֹא תֵרֵד מִמֶּנָּה כִּי מוֹת תָּמוּת: וַיֵּלֶךְ כִּדְבַר יְהוָה אֲשֶׁר דִּבֶּר אֵלִיָּהוּ וַיִּמְלְכוּ יְהוֹרָם תַּחְתָּיו" (מלכים-ב א, טו-יז)... ועתה אין מקום להאריך בזה.

14. וכן הוא גם על דרך הסוד, כמו שכתב בספר קהלת יעקב (ערך זב), וזו לשון קדשו: ובזה תבין ענין עמלק שנתגלגל בזבוב כמו שכתוב בדן ידין, והוא נרמז בראשי תיבות: "כתוב זאת זכרון בספר ושים באזני יהושע" (שמות יז, יד), כי עמלק הוא סוד דעת דקליפה כמו שכתבתי בערך עמלק, על כן נתגלגל בזבוב שהוא מבחינת דעת (דקליפה).

והנה לא מבואר בפסוק מה שמע יתרו?

וחז"ל גילו, שהוא שמע על שני הניסים, קריעת ים סוף ומלחמת עמלק!

ולכאורה, זה לא מובן! הרי נס קריעת ים סוף היה נס כל כך גדול, ומדוע יתרו לא בא כבר אחריו, מדוע הוא חיכה למלחמת עמלק?

והתשובה: שהוא לא יכל לבוא! קודם מלחמת עמלק לא היה יתרו יכול לשמוע הנס של קריעת ים סוף מחמת שריקת ונהימת הזבוב שהתגברה ומלאה כל אוויר העולם, ורק עתה, אחרי שהוכה עמלק שוק על ירך, שמע את נס קריעת ים סוף ובא לקבל התורה...

וזו, מלחמת עמלק, היתה הטהרה הראשונה לערלת האוזן...

ולפני שנמשיך נקדים...

ידיעת החכמה והבנת צורתה

כתב הגה"ק רבי יוסף יהודה ליב בלוך זיע"א (שיעורי דעת, חלק ב - מאמר חומר וצורה), וזתו"ד:

עלינו לדעת שכל הנמצאים שבעולם, מורכבים מגוף ונשמה.

לא רק האדם, והבעלי חיים, כי אם גם הצומח, ואפילו הדומם, יש לו בחינת נשמה, שהוא הכח הרוחני המאחד את חלקיו, מחזיק את יסודותיו ומקיימו בתכונתו.

שתי בחינות אלו, הקיימים בכל נמצא, נכנה אותם בשמות: 'חומר' (גוף), ו'צורה' (נשמה). שמשניהם יחד, נשלם כל דבר שבעולם.

חומר, הוא עצם הדבר, בחלקיו הנפרדים.

והצורה, הוא הכח הרוחני, המאחד את חלקיו, ומעמיד אותו על תכונתו.

והנה יש לדעת, שגם המציאות הרוחנית מורכבת משני חלקים אלו: גוף ונשמה, חומר וצורה.

ועתה נתמקד במציאות הרוחנית, ושמה: חכמה.

החכמה מתחלקת לשני חלקים: חומר וצורה.

החומר של החכמה הוא ידיעת החכמה - המתבטאת במילים ואותיות של דיבור, כתב, ומחשבה.

צורת החכמה ונשמתה - היא פנימיות ידיעה זו, המתפשטת בלב, מצטיירת בו, ומורגשת בנפשו של אדם.

החומר של החכמה - אין הפרש בו (על פי רוב), בין איש אחד למשנהו, ואפילו בין גדול לקטן, אין הפרש במדת החכמה הידועה לשניהם.

אבל בצורת החכמה, ההפרש הוא לאין שיעור וערך. כי עיקר ההבדל בין החכם הגדול לקטן ממנו, אינו בידיעות החכמה וכמותן, שיש בהם יתרון לאחד על השני, אלא בצורתן - **היינו במדת ההרגשה וההבנה שיש להם, באותן ידיעות עצמן הידועות לשניהם, איך הן מתפשטות ומצטיירות בלב, ובמדת בהירותן וברירותן, שהן תולדות מהבנת צורת החכמה.**

ובלשון חז"ל כינו את האנשים שיש בכחם להשיג צורת החכמה ולהרגישה בשם 'אנשים של צורה'.

'אנשים של צורה' - אנשים המקבלים כל דבר, עם צורתו. ויש לדעת כי ההבדל בין איש צורה לשאינו איש צורה, ניכר הוא בכל ידיעותיו ורגשותיו. גם אמונתו אחרת לגמרי היא, יותר עמוקה, יותר בהירה, יותר פנימית מאשר אצל זה שחסר לו הכח להשיג את צורת כל דבר, שאצלו אמונתו איננה פנימית ואיננה מתאזרחת בנפשו, והרי היא חומר בלי צורה.

ורק 'איש של צורה' יכול להגיע לדביקות אמיתית בה' יתברך. כי הדביקות בה' באה רק על ידי בהירות וחוזק האמונה, ורק איש צורה, שאמונתו בהירה וחדורה בעמקי נפשו, יכול להגיע למעלת הדביקות, ולהשפיע ברכה לזולתו, גם כי ברכתו יוצאת בהכרה יותר בהירה, מפני שכל רגשותיו ומחשבותיו הן יותר עמוקות ונובעות מתוך פנימיות נפשו!...

ועיקר נקודת ההבדל בין אדם שהשיג את 'חומר החכמה' ל'צורת החכמה' הוא רק כפי זיכוך האוזן!

רק כאשר זוכים להפטר מערלת האוזן נפתח השער לצורת החכמה!

ונסכם: בידיעת החומר של החכמה בלבד, לא יקרא האדם 'חכם'. כי רק האוזן קלטה אותה, אבל לא נכנסה בלבו, ולא חדרה לתוך נשמתו. ורק כשמכיר ומבחין בצורת החכמה,[15] מתעמק בה, ומקיף אותה מכל צדדיה, אז היא נתפסת בלבו של האדם, ונעשית לחלק מנשמתו...

וברשותכם 'נקפוץ' רגע למעמד הר סיני.

מעין החכמה

15. בשיחה שמסר הגה"צ רבי לייב חסמן אמר, וזתו"ד (ניצוצי התורה - שמות עמוד קעז, לגאון רבי אהרן פרלוב):

כל העולם רעש וגעש בעקבות נסי קריעת ים סוף ומלחמת עמלק... אבל, האדם היחיד, היחיד, שהנסים השפיעו עליו, היה יתרו.

והתורה הקדושה משבחת אותו: "יַּוִּשְׁמַע יִתְרוֹ" (שמות יח, א).

וצריך להבין, ההבדל בין יתרו לשאר העולם לא היה בשמיעה, שהרי כל העולם שמע, וכמו שנאמר: "שָׁמְעוּ עַמִּים" (שם טו, יד)... אלא, שיתרו בא להתגייר, ושאר

העולם לא! ואם כן היה צריך לומר 'ויבוא יתרו'?

ולפני שנשיב, נקדים סיפור:

יוסי נולד בכפר. חייו חלפו עליו בין שדות התירס, ורפתות הבקר... ויום בהיר אחד, הוא החליט אני הולך לעיר הגדולה!

בעוד הוא מהלך בדרך, הוא מבחין שעל האדמה שלצידו פרושים בשורה ארוכה מוטות ברזל, ללא התחלה וללא סוף, ולידם, בהפרש של אמה או שתים, שוב מוטות ברזל לכל האורך - חזקים ויפים.

יוסי, בן הכפר, לא ראה רכבת, ולא שמע את שמעה מימיו. בכפר רוכבים על החמור, חורשים עם השור, ושמעה של זו לא הגיע לאזניו מעולם...

יוסי נעצר והתבונן... 'איזה בזבוז! להניח פה מוטות מובחרים וברגים מובחרים! מוטות אלו - אין דומה להם לחרישת האדמה, והברגים - אין כמותם לחיזוק רסן הבהמות'. יוסי 'התיישב' על המציאה - והחל במלאכת פירוק הברגים והברזלים...

בעודו עייף ושקוע במלאכתו, לפתע הגיחה הרכבת מרחוק ובאה במהירות לקראתו. הקטר שהבחין בעוד מועד באדם שרכון על הפסים, פתח מיד בצפירה בכל הצופרים העומדים לרשותו והפעיל את כל האזעקות, על מנת לאותת לאיש שירד מן הפסים...

יוסי מנגד אינו מבין דבר, אך פתאום שומע הוא רעש מעניין: קולות חזקים ועבים עולים ויורדים... לרגע נזכר הוא ביום חתונתו, ובזמר הכפרי שהיטיב לשעשע את המוזמנים...

הקולות שגברו מרגע לרגע גרמו לכפרי להסיט את ראשו לעבר מקור הרעש, והנה הוא מבחין בעין גדולה ויפה המתקרבת ובאה, ועמה קולות זמר משונים... כאן, כשראה את העין הגדולה, נזכר מיד בכרכרה המיוחדת של החתן והכלה, המשובצת בקישוטים וחיטובים שונים, ואמר בלבו: לבטח זוהי חתונה נוסח בני העיר הרעשנים...

או אז התגנבה מחשבה ללבו, ואמר לעצמו: נפוש נא מעט מן העמל - ונשמח עם החוגגים... וממחשבה למעשה - קם על רגליו ופתח בריקוד נלבב...

אדם מן הצד אשר יראה את המחזה, ודאי יאמר בלבו: האיש הלזה לבטח חרש על אזניו, ולכן אינו שומע את צפירתו של הקטר!!! ומה האמת? וכי אכן חרש הוא? הרי שומע הוא היטב! אדרבה, עוד שומע ורוקד... אבל אוי לה לאותה שמיעה! הרי זו שמיעה כזו שעוד רגע והוא מרוסק אברים אברים...

כשהקטר צופר, 'לשמוע' - הפירוש הוא לרדת מהפסים!!! מי שאינו מבין את משמעותה של הצפירה - אינו שומע 'צפירה' - אלא שומע זמרי חתונה...

זהו 'וישמע יתרו'. כולם אכן שמעו את נסי קריעת ים סוף ומלחמת עמלק, "שמעו עמים ירגזון חיל אחז יושבי פלשת" (שם), כולם אולי מחאו כף והזילו דמעה נרגשת... אבל כל אחד 'שמע' מַשהו אחר... רק אחד שמע את האמת - וזהו יתרו! כי יתרו שמע את השמיעה המולידה מעשים! הוא הבין, לקח ללב ובא לידי מעשה!

לוחות ראשונים ולוחות אחרונים...

בששה בסיון 2448 לבריאת העולם - היום החמישים ליציאתם של בני ישראל מגלות מצרים - נפתחו כל היכלות השמים, ודלתות תהומות הארץ, והיבשות שמתחתיה נגללו...

הקב"ה התגלה על עם ישראל, והשמיע להם את עשרת הדיברות. באותה שעה נשגבה זכו עם ישראל לגילוי אור אלקי במוחש, וכמו שנאמר: "וְכָל הָעָם רֹאִים אֶת הַקּוֹלֹת וְאֶת הַלַּפִּידִם וְאֵת קוֹל הַשֹּׁפָר וְאֶת הָהָר עָשֵׁן" (שמות כ, טו)...

מעמד הר סיני הסתיים, משה רבינו פונה לעם ישראל ואומר להם: אני עולה להביא את התורה לעולם, עוד ארבעים יום אני חוזר.

עם ישראל המתינו במחנה בקוצר רוח לבואו של משה.

ובינתים, עבד השטן שעות נוספות...

ובסופו של דבר נעשה העגל.

הקב"ה נתגלה למשה ואמר לו: מבחינתי נגמר הסיפור - "וְעַתָּה הַנִּיחָה לִי וְיִחַר אַפִּי בָהֶם וַאֲכַלֵּם וְאֶעֱשֶׂה אוֹתְךָ לְגוֹי גָּדוֹל" (שם לב, י).

רעד חלף בגוו של משה... הוא נאזר בגבורה ונתעטף בעוז, והחל להלחם בכל כחו על ביטול הגזירה...

במשך ארבעים יום רצופים התפלל לפני הקב"ה במסירות נפש עצומה, שנאמר: "וָאֶתְנַפַּל לִפְנֵי ה' כָּרִאשֹׁנָה אַרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לַיְלָה לֶחֶם לֹא אָכַלְתִּי וּמַיִם לֹא שָׁתִיתִי... כִּי יָגֹרְתִּי מִפְּנֵי הָאַף וְהַחֵמָה אֲשֶׁר קָצַף ה' עֲלֵיכֶם לְהַשְׁמִיד אֶתְכֶם וַיִּשְׁמַע ה' אֵלַי" (דברים ט, יח-יט)...

ורק בכ"ט אב, כעבור תשע מאות וששים שעות תפילה! (שזה סכום השעות שיש בארבעים יממות) התגלה הקב"ה למשה ואמר לו:

"פְּסָל לְךָ שְׁנֵי לֻחֹת אֲבָנִים כָּרִאשֹׁנִים וְכָתַבְתִּי עַל הַלֻּחֹת אֶת הַדְּבָרִים אֲשֶׁר הָיוּ עַל הַלֻּחֹת הָרִאשֹׁנִים אֲשֶׁר שִׁבַּרְתָּ" (שמות לד, א).

ולמחרת בראש חודש אלול עלה משה רבינו לשמים לקבל לוחות שניים, וכעבור ארבעים יום - ביום הכיפורים - נתרצה הקב"ה לישראל בשמחה ובלב שלם, ואמר לו "סלחתי כדברך" (במדבר יד, כ), ומסר לו לוחות שניות.

ונמצא, שתחילת מתן תורה היה בפרשת יתרו, שאז, ניתנו, לוחות ראשונות, וסיום מתן תורה היה בפרשת ואתחנן שאז נתנו לוחות שניות...

שבועות ושמחת תורה

בגליון שיחת השבוע (גליון 44) הובא כך:

היום האחרון של חג-הסוכות נקרא 'שמחת-תורה', כיוון שביום זה אנו מסיימים לקרוא את פרשת 'וזאת-הברכה' ומסיימים בכך את התורה כולה.

על כך יש שאלה ידועה: **אם כבר עורכים שמחה לכבוד התורה, לכאורה היה מתאים יותר לקיימה בחג-השבועות שבו ניתנה התורה! בשמחת-תורה אנו רק מסיימים מחזור של קריאה בתורה, ואילו היום שבזכותו יש לנו תורה ושבו היא ניתנה הוא חג השבועות!**

יותר מזה: אפשר לשאול אותה שאלה גם על עצם העובדה שהמחזור של הקריאה בתורה נפתח ומסתיים בשמחת-תורה. למה לא נקבע מלכתחילה שיתחילו את קריאת-התורה ויסיימוה בחג השבועות?

מבואר על כך בתורת החסידות, שהסיבה לתחילת וסיום הקריאה בשמחת תורה, וכך גם לעצם השמחה דוקא בשמחת תורה, קשורה ליום הכיפורים שבו ניתנו הלוחות האחרונים.

אמנם בחג השבועות ניתנה התורה וניתנו הלוחות הראשונים, אולם ביום הכיפורים ניתנו הלוחות השניים, שעליהם נאמר כי הם בבחינת 'כפליים לתושיה', ולכן מתחילים ומסיימים את הקריאה בתורה ושמחים לכבוד התורה בשמחת תורה, שהוא המשכו וסיומו של יום הכיפורים.

חג השבועות נובע מהלוחות הראשונים.

ושמחת תורה נובעת מהלוחות השניים.[16]

וכאן נשאלת השאלה המרכזית:

בששה בסיון קיבלנו את הלוחות הראשונים, ובאותו התאריך חל חג השבועות. ובעשרה בתשרי קיבלנו את הלוחות השניות, ורק כעבור 11 יום חל חג שמחת תורה.

מעין החכמה

16. ובהמשך 'שיחת השבוע' (שם), הובא כך:

יש הבדל עקרוני בין חג השבועות לשמחת תורה המתבטא בכך, שבחג השבועות ניתנה התורה כמתנה מלמעלה, ואילו בשמחת תורה השמחה היא על המאמץ והיגיעה שהשקענו במשך השנה בלימוד התורה ובקריאתה.

שמחה שלימה לא תיתכן על דבר שמקבלים במתנה.

לחם שהאדם מקבל במתנה נקרא 'לחם בושה', והשמחה בו אינה גדולה ושלימה. האדם שמח בשלימות כשהוא משיג דברים ביגיעתו ובעבודתו. על כן אין עורכים

וזאת הברכה - שמחת תורה - שבועות ושמחת תורה

שמחה לכבוד התורה בחג השבועות, שכן אז השמחה אינה שלימה, בגלל שהתורה שקיבלנו בחג השבועות ניתנה במתנה.

את השמחה הגדולה אנו עורכים דוקא ביום שבו אנו מסיימים את הלימוד והקריאה בתורה, בשמחת תורה, שאז התורה היא באמת שלנו.

ובעניין זה נעתיק מהספר בסוד עבדיך (חלק י - עמוד עו) לגאון הרב מרדכי גרליץ שליט"א, וז"ל:

מעשה נורא, מורגל היה בפיו של הגה"ק רבי פינחס מקוריץ זיע"א, אותו נוהג היה לספר, כדי לשמש מוסר השכל, לגודל מעלת עסק התורה הקדושה, ועד היכן מגיעות מדות אהבת התורה וההתמדה בלימודה, הנדרשות מן האדם. וכה היה המעשה:

שני אחים, יראים ושלמים, ישבו יחדיו. האחד - עני ועוסק בתורה תמיד, ואילו השני - עשיר, ותומך בהונו באחיו המתמיד.

יום אחד, בבוא האח העשיר להעלות את מנחתו, כמנהגו, לאחיו העני, פתח ואמר לו: אחי, אחי! מה יהא עליך? הזוהי התכלית שייעדת לעצמך, להשאר עני ואביון כל ימיך ולהיתמך בממון זולתך?! הבה, נטכס עצה, כיצד לחלצך, אחת ולתמיד, ממיצרך, ולהעמידך בשתי רגליך על בסיס כלכלי איתן, לאורך ימים ושנים!...

לאחר ששקלו וטרו בדבר בכובד ראש, הגיעו לכלל החלטה, כי הענק יעניק האח העשיר לאחיו האביון, מנה אחת הראויה להתכבד בה, כדי שיתחיל לשאת ולתת באותו הממון כדרך התגרים - אולי תאיר לו ההצלחה פניה, ויעשה אף הוא עשיר, ויוכל להתקיים בכחות עצמו, מבלי להזדקק לידי מתנות בשר ודם.

היתה העצה עוברת לעשייתה, ועמד האח העשיר, ומנה על אתר לאחיו האביון, מאתים אדומים זהב עוברים לסוחר. ואכן, עשתה העצה פירות ופירי פירות, ידו של האח העני הלמדן, שנשלחה במסחר, לא הושבה ריקם, ושמש ההצלחה החלה מאירה וזורחת גם על שמיו שלו...

נקפו ירחים ושנים, מעמדם של שני האחים היה איתן ויציב, מבוסס על הון רב ושפעת הצלחות, עד כי לא נודעו עוד שנות העוני אשר חלפו על ראשו של האחד.

לימים, ישבו שני האחים וגלגלו בשיחה, והחלו עוסקים בהזכרת נשכחות מימים עברו. נענה האח העשיר הראשון ואמר: בכל יום ויום, נותן אני תודה לבורא, יתברך שמו, על העצה הטובה שחנני למענך, ואשר הוציאה אותך, בסייעתא דשמיא, מן המיצר למרחב. איברא, האמת אומר, כי בכל זאת אין שמחתי שלימה, ומצפוני נוקפני בקרבי לא אחת, בהעלותי על לבי את החשש, שמא בגלל עצתי זאת, זנחת קמעא את התמדתך בלימוד התורה, אשר היתה לך מימי קדם... דומני, כי לא אותה התמדה שהיתה בידך פעם, ישנה בידך גם כיום, ועל זה לבי דווי, ובמסתרים תבכה נפשי!...

כאן, נוהג היה הצדיק מקוריץ להתעכב בסיפורו, ולהוסיף בלשונו הטהורה לאמור: אילו היה הלמדן, משיב, לפחות, ואומר באנחה: הוי! אכן, הצדק עימך, אח יקר! אך מה יכולני לעשות, ונסיון העושר - נסיון קשה הוא עד מאוד! טרדת עסקי המסועפים רובצת ומעיקה על שכמי, עד כי אנוס אנכי לבטל מתלמודי על פיה! - כי אז, לא היתה מדת הדין נמתחת כנגדו עד כדי כך, ולא היתה נפרעת הימנו תיכף ומיד ופוגעת בו על אתר. אלא שהוא, תחת להאנח בשברון מותנים ולגנוח על ירידתו בלימוד התורה, פצה את פיו והשיב בשביעות רצון:

נו, נו! - אילו הייתי יושב ולומד כמקדם - הן לא הייתי היום עשיר!... הדברים היו עדיין על שפתיו - וזרם של דם פרץ מחוטמו... מתחילה, נדמה היה, כי ענין של מה בכך הוא זה, אולם, מרגע לרגע הלך פרץ הדם וגבר, עד כי גבר מאוד...

משהבחינו הנוכחים, כי בפיקוח נפש ממש הדברים אמורים, מיהרו והזעיקו רופא. עשה זה מה שעשה, ניסה לפעול ככל יכולתו, אך לשוא. הדם הולך ונובע כמעיין המתגבר, וכל המאמצים לעוצרו, מתכלים להבל ולריק. הוזעקו, איפוא, רופאים נוספים, גדולים ונכבדים מן הראשון, אך עד מהרה נוכחו אף הם באוזלת ידם.

לפתע, בעוד הרופאים רוגשים ומכרכרים סביבו כמרקחה, נפלה עליו, על החולה, תרדמה. לאחר רגעים אחדים, משהקיץ מתנומתו, פתח וקרא בקול רם: מורי ורבותי! חבל על המאמצים! הוציאו כל רופא מעלי! כבר נגזרה גזרה, ואין אחר מעשה בית דין כלום!...

כרעם ביום בהיר פגעו הדברים בבני המשפחה, ואלו התקבצו סביבו בבכיות וביללות עד לב השמים. הסו! - קרא השכיב מרע לעברם - רגעי ספורים! האספו ואגידה לכם את אשר קרה אותי באלו הרגעים!... זה עתה, באה אלי בחלומי התורה הקדושה בעצמה, והודיעה לי, כי נגזר דיני להסתלק מן העולם, וכי שום פעולה לא תועיל עוד להצילני! כל כך, משום שפגעתי בכבודה וביישתיה, באומרי, כי לימוד התורה, הוא גורם, חלילה וחס, למניעת הטוב... אך כילה האיש לצוות לביתו, גווע ויאסף אל עמיו...

מסיים היה הצדיק מקוריץ את סיפורו ואומר: בזכות כל אותן שנים טובות, בהן ישב ולמד תורה לשמה באהבה ובהתמדה עצומה, זכה לפחות, כי התורה הקדושה בעצמה נגלתה אליו בחלום, והוכיחתו על פניו בתוכחת מגולה!...

בלימוד התורה, ראה הצדיק הקדוש מקוריץ, חזות הכל. גם המופתים והישועות, אשר פעל, בסייעתא דשמיא, לישועת הכלל והפרט, וכדי לקרב לבם של ישראל לאביהם שבשמים, מסמיך היה על דברי תורה, וקובע להם מסמרות בפסוקים מן הכתוב ובדברי חז"ל הקדושים.

בשנה שחונה אחת, כאשר בצורת קשה פקדה את העולם ונתמשכה לה עד שלהי תמוז, ציוה רבי פינחס ללמוד ברבים מסכת תענית, אשר תוכנה עוסק בתפילות ובתעניות הנגזרות על עצירת גשמים, ומסוגלת היא, על כן לפתוח שערי ברכה ולהשפיע גשמים לעולם הזקוק להם. היה זה בתחילת חודש מנחם אב, כאשר באו והודיעו לו, לרבי פינחס, כי החיטים השמורות, אשר נקצרו בעבורו למשמרת עד הפסח, הנה הינן, וכי העגלות הנושאות אותן מגיעות וקריבות.

קפץ רבי פינחס ממקומו, מיהר בריצה לבית המדרש - שם ישבו עשרות שומעי לקחו ולמדו מסכת תענית בהתלהבות מרובה - ניגש אל הבימה, הטיח עליה נמרצות, ודרש מן הקהל לחדול לפי שעה מלימודם באותה מסכת. הלומדים מיהרו למלא אחר הצו, ללא עוררין, ועברו להגות במסכתות אחרות.

אדהכי והכי, נעצרו העגלות ליד הבית, ותחת עינו הפקוחה של הצדיק נפרקו שקי החיטים, והוכנסו הביתה תחת שמירה מדוקדקת וקפדנית. כל אותה עת, עמד הצדיק והאיץ בנושאי השקים להזדרז ולהחיש מלאכתם.

ויהי, אך כילו המכניסים להכניס את השק האחרון ביתה, ומטר סוחף ניתך ארצה, ללא הפוגות...

וצריך להבין מדוע לא קבעו את שמחת תורה בסמוך ליום הכיפורים?

וכדי להשיב על כך נערוך סקירה קצרה על חודש תשרי:

חודש תשרי הינו החודש המלא והגדוש ביותר במועדים וימים טובים. חודש זה מכיל בתוכו שני זמנים כלליים: ימים נוראים וזמני שמחה.

חלקו הראשון של החודש ועוד קודם אליו בחודש אלול וימי הסליחות, הוא זמן בו הקב"ה יושב לדון את עולמו, וזמן בו האדם ממליך את הקב"ה בעולמו.

בחלק זה של החודש כלולים ראש השנה, עשרת ימי תשובה, ויום הכיפורים.

ונתעמק מעט:[17]

מוסבר בחסידות, שבערב ראש השנה מסתלק **הרצון** למלוכה, שהוא הסיבה להתהוות העולמות וקיומן (ונותר רק רובד חיצוני של קיום העולמות בפועל).

העבודה בראש השנה היא לעורר מחדש את **'המלכות משרשה ומקורה'** - זאת אומרת להגיע לדרגה נעלית ופנימית ביותר, ולעורר רצון חדש למלוכה.

דהיינו: עיקר העבודה בראש השנה היא קבלת המלכות באופן כללי. עוד לפני שמבקשים מחילה על עניינים פרטים, יש להגיע לדרגה שרשית ופנימית בהרבה - לגרום כביכול שהקב"ה בכלל ירצה להתענג מקיום המצוות בעולם (ורק אחר כך ניתן לרדת לפרטים של תיקון המעשים).

והמדרגה הזו מושגת על ידי שהנשמה מגלה את **הקשר העצמי** שלה עם הקב"ה, וממדרגה זו נמשך רצון מחדש למלוכה.

ולאחר קבלת המלוכה באופן כללי, מגיעה העבודה של עשרת ימי תשובה, העוסקת בפרטי מעשי האדם...

ואז מגיע מוצאי יום הכיפורים, וממנו מתחיל המעבר החד בין הזמן של רצינות וכובד ראש לבין זמן של שמחה והתרוממות הרוח.

ביטוי לתנועה נפשית זו נמצא בפסוק מספר 'קהלת': "לֵךְ אֱכֹל בְּשִׂמְחָה לַחְמֶךָ וּשְׁתֵה בְלֵב טוֹב יֵינֶךָ כִּי כְבָר רָצָה הָאֱלֹקִים אֶת מַעֲשֶׂיךָ" (קהלת ט, ז).

ישנם ארבעה ימים בין יום הכיפורים לסוכות, והם ימי

מעין החכמה

אלמלא פסקתם לפי שעה מלימודכם במסכת תענית, נם רבי פינחס ללומדים בבית מדרשו, נותרים היינו ללא חיטים לפסח!... ללמדנו, כי גם מפתח של גשמים, בידי לימוד התורה הוא מסור!

17. מועתק מהחוברת 'מאמר מבואר' (חלק ד - עמוד 34), בהוצאת איגוד תלמידי הישיבות.

ההתחלה (מחדש) בלימוד התורה וקיום המצוות.

ובחג הסוכות אנו מלקטים ומקבצים ואוספים את כל המחשבות והדיבורים והמעשים שיהיו חדורים בענייני קדושה.[18]

אולם למרות זאת 'האורות' הללו (שנוצרו מאסיפת כל מציאות הקדושה) עוד לא נכנסו בתוך הפנימיות של האדם.

אך בשמחת תורה, כל 'האורות' הללו נקלטים בפנימיות! כי שמחת תורה הוא התמצית של כל העניינים דחודש תשרי, ובו נקלטים ('עצרת'[19] מלשון קליטה) כל עניניים אלו.[20]

ולכן קבעו את שמחת תורה רק אחרי חג הסוכות, כי המתינו עד שהתורה, שנתנה ביום הכיפורים, תקלט בפנימיות, בשמיני עצרת (יום הזיווג הפנימי) שבסוף כל חגי תשרי, ורק אז ניתן לשמוח!

בשמחת תורה אנו מקבלים כח לקלוט ולהפנים את 'צורת החכמה'!

ולאחר שמחת תורה מתחילים ימי החורף...

מעין החכמה

18. וזה לשון הרבי מליובאוויטש (שערי המועדים - סוכות, עמוד לט):

שמחת חג הסוכות שלמעלה משמחת שאר המועדים, היא מפני היותו חג האסיף. וכמו שנאמר: "וְחַג הָאָסִף בְּצֵאת הַשָּׁנָה בְּאָסְפְּךָ אֶת מַעֲשֶׂיךָ מִן הַשָּׂדֶה" (שמות כג, טז). וכן נאמר: "אַךְ בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בְּאָסְפְּכֶם אֶת תְּבוּאַת הָאָרֶץ" (שם פסוק לט).

וביאור הענין בעבודת האדם:

כידוע, כללות עבודת בני ישראל היא בבירור וזיכוך ענייני העולם, ללקט ולקבץ ולאסוף את כל ניצוצות הקדושה שבענייני העולם ולהעלותם לקדושה.

ועל דרך זה בנוגע להאדם עצמו - ללקט ולקבץ ולאסוף את כל המחשבות והדיבורים והמעשים שיהיו חדורים בענייני קדושה.

וענינו של חג האסיף - שבו **נשלמת העבודה** של כל השנה כולה באסיפת ניצוצות הקדושה שבענייני העולם, ובאסיפת כל המחשבות והדיבורים והמעשים לה', ולכן השמחה היא גדולה ביותר...

19. וכמו שנאמר: "בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי מִקְרָא קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם וְהִקְרַבְתֶּם אִשֶּׁה לַה' **עֲצֶרֶת** הִוא כָּל מְלֶאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ" (ויקרא כג, לו).

20. ונרחיב יותר ע"פ דברי הרבי מליובאוויטש (תורת מנחם, חלק יב - עמוד 214):

כידוע בחודש אלול ישנו הארת י"ג מדות הרחמים וגם עבודה מלמטה למעלה (שאנו צריכים להתחיל בעבודה) שזהו עניין אלול: 'אֲנִי לְדוֹדִי' ואחר כך 'וְדוֹדִי לִי'.

ועל ידי זה הנה אחר כך בראש השנה ישנו האהבה ד'זֶה דּוֹדִי וְזֶה רֵעִי'.

חורף חורף מה רבו מעלותיך...

אחרי תקופה קדושה ונפלאה מאוד של ימי תשרי שעברה עלינו ועל כלל ישראל אחינו, אנו מתחילים מתכונת של שנה טובה, שמחה ומבורכת בעזרת ה', ואנחנו פותחים את תקופת החורף ברגל ימין.

יש לפנינו שנים עשר חדשים, השנה הקדושה הזו - תשפ"ד, שכולה בעזרת ה' תהיה שנה של השגה, שנת ברכה ושמחה, שנה של עליה בקדושה וטהרה, וסייעתא דשמיא מופלגה מעל טעם ודעת בכל דבר וענין. החל מבנין הבית, זוגיות בריאה, קדושה וטהרה, תיקון העבר, הארת העתיד, וסייעתא דשמיא בכל העניינים, אמן כן יהי רצון.

תקופת החורף היא תקופה נפלאה ללימוד תורה. ובימים הקדמונים היו קוראים ללילות החורף - לילות של זהב, שכן יש בלילות אלו סייעתא דשמיא מופלאה להשיג בהם הרבה ידיעת התורה.

על יהודי לדעת שאת המדרגות הרוחניות קונים בשלבים. ראשית כניסת האדם לעולמה של תורה הוא בחינת בור, השלב השני באר, לאחריו מעיין, ולבסוף נחל.

כשאדם מתחיל להיכנס לעולמה של תורה הוא כלי ריק, אבל עצם זה שהוא כלי זה כבר טוב. השלב הבא זה להתחיל להתמלא, ראשית כל לקנות בקיאות במושגי יסוד, להתחיל בידיעת התנ"ך, משניות, אגדות חז"ל, ש"ס, רמב"ם,

מעין החכמה

אמנם להיות שאהבה זו היא אהבה נעלית ביותר ועצמית ביותר, לכן אי אפשר שיהיה בהמשכה כי אם הארה ממנה בלבד, ועם היותה הארה בלבד, מכל מקום, להיותה הארה ממקום נעלה ביותר, לזאת הנה גם הארה בלבד יכולה למלאות כל הפגמים וחסרונות.

אמנם, כיון שמכל מקום הרי זה הארה בלבד, הנה לזה ממשיך בכתוב: "בְּצִלּוֹ חִמַּדְתִּי וְיָשַׁבְתִּי" (שיר השירים ב, ג), דצל הוא מקיף, היינו לא רק הארה בלבד, כי אם עצם המקיף, וקאי על חג הסוכות שאז הוא המשכת הז' עננים, שהוא המשכת בחינת המקיפים.

ואף שזוהי המשכת בחינת מקיפים, מכל מקום, הרי זה בא בהתיישבות, שזה הוא עניין הסוכות, שעל זה נאמר: "לְמַעַן יֵדְעוּ דֹרֹתֵיכֶם כִּי בַסֻּכּוֹת הוֹשַׁבְתִּי" (ויקרא כג, מג), 'הוֹשַׁבְתִּי' דייקא שהוא עניין ההתיישבות.

וזהו אומרו 'בְּצִלּוֹ חִמַּדְתִּי וְיָשַׁבְתִּי', היינו שלבד זאת ש'בְּצִלּוֹ חִמַּדְתִּי' שהוא עצם המקיף, הנה גם 'וְיָשַׁבְתִּי', שהמקיף בא בהתיישבות.

אמנם כל זה הוא עניין המקיפים, ועל זה ממשיך בכתוב: "וּפִרְיוֹ מָתוֹק לְחִכִּי" (שיר השירים ב, ג), דקאי על שמיני עצרת (שמחת תורה), עצרת מלשון קליטה, שזה בא בפנימיות...

שולחן ערוך... קודם כל התמצאות. היום הספריה היהודית כל כך יפה, כל כך עניפה, המאפשרת גם לאדם הכי פחות להתמלא בתורה ולהיות מרותק אחריה.

אחרי שאדם התמלא במשך כמה שנים, הבור הופך להיות באר.

ולתוספת הסבר: אם תשים מים 'בתוך בור' אז - יהיו בו מים. אך אם לא תשים - לא יהיה, כי בור לא מייצר מעצמו, אלא רק שומר על מה שיש בתוכו.

אולם, מעלתה של הבאר גדולה יותר, שמתוכה נובעים מים חיים וצלולים, וגם אם לא תשים בתוכה מים - יהיו בה מים!

כך גם האדם. בתחילת דרכו בעולמה של תורה, מוחו מכיל רק את דברי התורה שלמד. אך אחרי מסלול הכשרה של לימוד תורה, קדושה וטהרה, וקבלת בזיונות בשמחה, נפתחת לו דלת... קרני אור מתוקים חודרים למוחו ולבו, ורוח אלקית מנשבת בלבו - מפיחה חיים מרבה שמחה... ומוחו סוער והומה ומערכות של חידושי תורה הולכים ומתגלים...

אדם כזה מהלך בעולם כמו כולם, אך הוא דבר אחר לגמרי, הוא נהיה עמוד של קדושה, של תורה, של שמחה, של השראת שכינה...

וצריך לזכור, ההתחלה של הכל זה 'הבור'! ולכן אשרי אדם הזוכה לקבוע עתים מסודרים ללמוד תורה. כאן בעולם הזה לא מעריכים נכון את קביעת העתים לתורה אם היו מעריכים כפי שבשמים מעריכים היו מתמידים יותר...

רבינו האר"י כותב בשער הליקוטים (פרשת בשלח - ד"ה 'ויהי באשמורת'), שכמו שכאן בעולם הזה כדי להתקיים זקוקים לאכילה ושתיה, וללא אכילה ושתיה אי אפשר להתקיים, גם בעולם הבא - אחרי מאה ועשרים - כדי שהנשמה תוכל להתקיים היא זקוקה לאכילה ושתיה. והאכילה והשתיה של הנשמה נוצרים מלימוד התורה ומקיום המצוות.

ולכן מעלת החורף היא בלילותיו הארוכים, שבהם אפשר להשיג הרבה תורה, וכמו שכתב הרמב"ם (הלכות תלמוד תורה פ"ג ה"ג) - אין אדם למד רוב חכמתו אלא בלילה. ובפרט התקופה הזאת שאנחנו עומדים בה כרגע, אחרי שזכינו להיטהר ולהתקדש בימי תשרי, אלו ימים קדושים מאוד, גבוהים מאוד, אדירים ונשגבים, שעל ידיהם אפשר להשיג השגות עצומות כל השנה.

ובספרנו חלב הארץ (חלק א - עמוד 247, מהדורת תשפ"ג) כתבנו שעיקר הלימוד צריך להיות באופן שמשמיע לאזניו, ובכך הוא מזכך את ערלת האוזן. וכך כתבנו:

כשלומד תורה צריך להוציא הלימוד בפיו ולחתך האותיות בשפתיו

ולא ילמוד רק בלבו, וכמו שאמרו בגמרא הקדושה (עירובין נד.) על ברוריה (אשת רבי מאיר בעל הנס) שפגשה תלמיד אחד שהיה לומד בלחש ולא משמיע את קולו, ובעטה בו ואמרה לו: 'לא כך כתוב "ערוכה בכל ושמורה" (שמואל־ב כג, ה), אם התורה ערוכה ברמ"ח אברים שלך - משתמרת, ואם לאו - אינה משתמרת'!

רק אם אדם לומד תורה בקול ומשמיע לאזנו, הוא יכול לזכות שכל אבריו יתאחדו עם הלימוד, וממילא התורה תשתמר בתוכו, אבל אם הוא לומד בלחש ולא משמיע לאזנו, אינה משתמרת... עיי"ש באורך.

ועתה נחזור לאזני המן...

סוד מילוי הפרג...

בתחילת השיחה שאלנו מדוע ממלאים את האזני המן בפרג. ועתה אחרי השיחה הזו נראה שהדברים ברורים.

המן היה אחד מהשלשה הראשים המרכזים של קליפת זבוב, שהם: עמלק, אגג והמן. וגם המן (כמו עמלק ואגג) עיקר כחו היה ביצירת ערלת האוזן.

המן מילא את כל האוויר בטומאתו הנוראה, ובזמזומיו המציקים... ועל האזנים של עם ישראל צמחה ערלה...

ולכן עם ישראל לא שמעו לאזהרתו של מרדכי שעמד והכריז עליהם: אל תלכו לאכול בסעודתו של אחשורוש, שלא הזמין אתכם כי אם ללמד עליכם קטיגוריא כדי שיהא פתחון פה עם מדת הדין לקטרג עליכם לפני הקב"ה. **ולא שמעו לדברי מרדכי** והלכו כולם לבית המשתה...

ועיקר נס פורים היה שחזר כח השמיעה לעם ישראל. וכדי שאסתר תצליח 'במהלך' המשיך עליה הקב"ה 'חוט של חסד'.

וכתב הגה"ק רבי שרגא יאיר רבינוביץ זיע"א (אורן העדות - ריש פרשת יתרו), וז"ל: 'חוט של חסד' בגימטריא 'שמיעה' לרמז שמה שהמשיך עליה הקב"ה חוט של חסד לנצח את המן זה היה בשביל להחזיר כח השמיעה בעולם... (עכ"ל).

וכדי להזכיר לנו שבפורים עיקר ההתמודדות היא נגד ערלת האוזן, לכן אוכלים 'אזני המן', לעורר אותנו מהשינה העמוקה, ולגרום לנו להתעלות 'מגוף החכמה' אל תוך 'צורת החכמה'...

ומכיון שכבר יש 'אזנים', רצו (בדרך אגב) ללמד אותנו עוד משהו! כשרוצים שהדברים שלנו ישמעו לזולת, עלינו לזכור את ה'פרג'.

'פרג' ראשי תיבות: פלגא, רחמן, גדול!

וזאת הברכה - שמחת תורה - העולה מן האמור להלכה ולמעשה

כשרוצים שדברינו ישמעו לזולת ויפעלו בו שינוי, צריכים להקפיד על שלשה תנאים:

א. 'גדול' - אתה צריך לדעת שהשומע מעריך ומכבד אותך. ורק אז הוא יהיה מוכן לקבל ממך.

ב. 'רחמן' - כל מסר בעולם, יהיה איזה שיהיה, חייבים להעביר אותו מתוך רגש פנימי של אהבה ורחמנות.

ג. 'פלגא' - לא תמיד אפשר להעביר את המסר, הרבה פעמים צריך לחלק אותו לחלקים, ובכל הזדמנות להשמיע עוד חלק!

וה' יתברך יפתח לנו שערי בינה. בזכות רבי נחוניא בן הקנה.

העולה מן האמור להלכה ולמעשה

א. חכמינו הקדושים המשילו את 'יצר הרע' לזבוב. וזאת משום שתכונותיו של הזבוב הן: שהוא אף פעם לא עומד במקום, תמיד נמשך לאיזה פצע או לכלוך ולא יודע לעמוד על מקום נקי.

כך גם היצר הרע **הוא יודע להתעלם מכל המעלות שיש באדם, מכל הדברים הטובים והמאירים - ולהתפס ב'נקודת' לכלוך זעירה. ובכך הוא גורם לאדם להיכנס ללחץ, לפחדים, לאימה וחרדה.**

וכמו שהזבוב, לא מסוגל אפילו רגע אחד לעמוד ברגיעה, כך רוב העולם - שלא זכו לזכך את יצרם הרע - חיים בלחץ מסחרר סביב השעון, עוד לא קמים כבר ממהרים לעבודה ולפגישה ולפה ולשם ועוד, הם חושבים שהם חיים.

ב. רוב בני האדם סובלים מחוסר שמחה, כי חסרה להם השלוה הפנימית והתמידית, הם חיים כל הזמן בלחץ. יש בני אדם שנראים כלפי חוץ רגועים ויפים, אבל באמת הם כמו הר געש העומד להתפוצץ. יצר הרע שיושב בין מפתחי לבם משגע אותם והם רצים בטירוף ובלי גבולות אחר הכסף, אחר משחקי ספורט, תערוכות אומנות כאלו ואחרות, וכל מיני הבלים ושטויות.

ולבסוף כשהאדם מתעשת מגלה שכל חייו עברו עליו בלי לחיות באמת, והמציאות טופחת לו על הפנים ומתברר לו שכל ימיו היו לריק.

ג. ולכן, כל החפץ ומשתוקק לתיקון נפשו, עליו לנהל חיים מסודרים ותקינים באופן שקובעים זמן לכל דבר, ובאותו הזמן עסוקים רק באותו דבר, כגון: עסק התורה, התפילה, שיחה עם אשתו, חינוך הילדים. וכאשר זוכים להתנהג כך, לחבר את המוח והלב עם הפעולה, את המחשבה והדיבור עם המעשה... ואז, זוכים שבלב מתגלת שלוה הפנימית, שמחה ותחושת סיפוק.

ד. אחרי תקופה קדושה ונפלאה מאוד של ימי תשרי שעברה עלינו ועל כלל ישראל אחינו, אנו מתחילים מתכונת של שנה טובה,

שמחה ומבורכת בעזרת ה', ואנחנו פותחים את תקופת החורף ברגל ימין.

תקופת החורף היא תקופה נפלאה ללימוד תורה. ובימים הקדמונים היו קוראים ללילות החורף - לילות של זהב, שכן יש בלילות אלו סייעתא דשמיא מופלאה להשיג בהם הרבה ידיעת התורה.

ה. על יהודי לדעת שאת המדרגות הרוחניות קונים בשלבים. בתחילת דרכו בעולמה של תורה, מוחו מכיל רק את דברי התורה שלמד. אך אחרי מסלול הכשרה של לימוד תורה, קדושה וטהרה, וקבלת בזיונות בשמחה, נפתחת לו דלת... קרני אור מתוקים חודרים למוחו ולבו, ורוח אלקית מנשבת בלבו - מפיחה חיים מרבה שמחה... ומוחו סוער והומה ומערכות של חידושי תורה הולכים ומתגלים...

אדם כזה מהלך בעולם כמו כולם, אך הוא דבר אחר לגמרי, הוא נהיה עמוד של קדושה, של תורה, של שמחה, של השראת שכינה...

ו. עיקר הלימוד צריך להיות באופן שמשמיע לאזניו, ובכך הוא מזכך את ערלת האוזן. ולכן, כשלומד תורה צריך להוציא הלימוד בפיו ולחתך האותיות בשפתיו ולא ילמוד רק בלבו.

רק אם אדם לומד תורה בקול ומשמיע לאזנו, הוא יכול לזכות שכל אבריו יתאחדו עם הלימוד, וממילא התורה תשתמר בתוכו, אבל אם הוא לומד בלחש ולא משמיע לאזנו, אינה משתמרת...

בס"ד

חדש!

בצור ירום

אגרת התשובה

בסייעתא דשמיא זכינו לקיים את צוואתו של אבינו
מו"ר **הרב יורם מיכאל אברג'ל** זיע"א
שבקש מבנו וממשיך דרכו מו"ר **הרב ישראל אברג'ל** שליט"א:

"להאדיר את ספרי בצור ירום על אגרת התשובה ל-4 כרכים"

סניף דרום: רח' הקציר 666 נתיבות
סניף צפון: רח' המגינים 6 קרית אתא
www.hameir-laarets.org.il
08-37-40-200

המאי"ר לארץ
הפצת תורה חובקת עולם

בס"ד

"אשרי הזוכים לבטל חלק בהילולת הצדיק"

במלאות 8 שנים לפטירתו של אבינו מו"ר
ציס"ע הרב יורם מיכאל אברג'ל זיע"א

ההילולה המרכזית

והכנסת ספר תורה

רחוב הקציר 666, נתיבות
יום חמישי כז' תשרי, ה'תשפ"ד
17:00 | 12.10.23

• סעודת מצוה כיד המלך • תכנית מיוחדת •
• תזמורת • הפתעות במהלך הערב •

יריד ספרים ענק!

מחירים מיוחדים
על כל ספרי המאיר לארץ

– ספרים חדשים –
מתורת אבינו מו"ר הרב **יורם מיכאל אברג'ל** זיע"א
• מוצרי יודאיקה • פריטי חובה לכל בית יהודי •

- מופץ חינם לזיכוי הרבים -

שעורי השבוע

מפי הרה"ג רבינו **ישראל אברג'ל** שליט"א

וזאת הברכה שמחת תורה

כ"ב תשרי התשפ"ד

זמני שבת קודש

עיר	הדלקת נרות	יציאת שבת	רבינו תם
באר שבע	18:00	18:49	19:29
תל אביב	18:00	18:48	19:28
חיפה	17:58	18:47	19:27
אילת	17:52	18:56	19:31
ירושלים	18:03	18:51	19:32
ירושלים 40 דק'	17:43		

ראשון - כל שבוע בשעה: 17:00
שיעור 'זום' לדוברי השפה האנגלית עם תרגום

אשדוד

שני - כל שבוע בשעה: 20:00
בבית הכנסת 'היכל נפתלי' רחוב ברוריה 6

LIVE

נתיבות

חמישי - הילולת מורינו ורבינו **הרב יורם מיכאל אברג'ל** זיע"א - ההילולה המרכזית
- פרטים בפנים החוברת -

LIVE

שיעורים נוספים ברחבי הארץ מתעדכנים בכל תחילת שבוע באתר המאיר לארץ
www.hameir-laarets.org.il

בכל שבת 'מברכין החודש' יבורכו באופן אישי לאחר קריאת ספר התהלים כל מפקידי קופות הצדקה באותו החודש

ערוצי מחלקת המדיה של בית המדרש המאיר לארץ

hameir-Laarets.org.il

המאיר לארץ

054-26-380-26

08-64-99-859

קו שמע - המאיר לארץ

מסילות אל הלב

מפי קדשו של אאו"ר זיע"א

"על האדם לדעת שהקב"ה סופר את ההתחלות. זו הסיבה שבשמחת תורה מוציאים ספר תורה נוסף, האחד כדי לקרוא בו פרשת "וזאת הברכה", והשני כדי להתחיל לקרוא בו פרשת "בראשית". הספר של וזאת הברכה הוא לאלה שכבר סיימו את התורה, והספר של בראשית הוא לאלה שמעולם לא התחילו, שכעת יש להם הזדמנות להתחיל מחדש עם כל הציבור."

הפצת תורה חובקת עולם
היה שותף 08-37-40-200

לתרומות:
- בנק מרכנתיל דיסקונט, סניף 721 נתיבות, חשבון 23357
- בנק הדואר, סניף 1, חשבון 27016519
- בכל עמדות 'נדרים פלוס'